رویداد

در دیدار سفیر آلمان با کلانتری مطرح شد

پیشنهاد آلمان برای گفت‌وگوی حقوقی درباره محیط زیست

● **شرق:** سفیر آلمان در ایران با رئیس سازمان حفاظت محیط زیست دیدار و درباره مسائل مختلف محیط‌زیستی و توسعه همکاری‌های دوجانبه گفت‌وگو کرد.عیسی کلانتری، معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان حفاظت محیط زیست، در این دیدار که پیش از ظهر روز دوشنبه برگزار شد، با اشاره به برخی چالش‌های محیط‌زیستی ایران در حوزه‌های مختلف آب، خاک و هوا، گفت: به‌ویژه در حوزه آب با چالش‌های بزرگی مواجه هستیم و رفع این چالش‌ها نیازمند اتخاذ تصمیم‌های مهم به‌ویژه برای اصلاح شیوه مدیریت منابع و مصارف آب و اصلاح الگوی کشت و آبیاری در حوزه کشاورزی است.رئیس سازمان حفاظت محیط زیست افزود: رئیس‌جمهوری مصمم به رفع چالش‌های محیط‌زیستی به‌ویژه آلودگی هواست و به‌همین‌دلیل تصمیمی مبنی بر نوسازی کامیون‌ها اتخاذ شد که آلمان نیز می‌تواند در این مسیر به ایران کمک کند.او اظهار کرد: ایران از اشتراک تکنولوژی و دانش نوین در زمینه نوسازی ناوگان حمل‌ونقل و مدیریت پسماند استقبال می‌کند و آلمان می‌تواند همان‌طور که در گذشته در زمینه تجهیزات و آموزش کشاورزی با ایران همکاری داشت، همکاری‌های خود را در زمینه مقابله با آلودگی هوا ادامه دهد.رئیس سازمان حفاظت محیط زیست ضمن دعوت از وزیر محیط زیست آلمان برای سفر به ایران، ابراز امیدواری کرد این سفر منجر به توسعه و ارتقای همکاری‌های محیط‌زیستی میان دو کشور شود؛ زیرا محیط زیست مرز نمی‌شناسد و آسیب‌های محیط‌زیستی در هر نقطه‌ای می‌تواند به دیگر مناطق نیز تسری پیدا کند.او با یادآوری بندهای محیط‌زیستی حقوق شهروندی، خاطرنشان کرد: رئیس‌جمهوری ضمن تشویق مردم برای مطالبه‌گری حقوق محیط‌زیستی و برخورداری از آب، خاک و هوای سالم، بر حفظ حقوق محیط‌زیستی نسل‌های آتی تأکید دارد. همچنین کاوه مدنی، سرپرست مرکز بین‌الملل و امور کنوانسیون‌های سازمان حفاظت محیط زیست، با اشاره به تفاهم‌نامه‌ای که قرار است امروز میان ایران و آلمان به امضا برسد، پیشنهاد کرد: مراسمی با عنوان روز محیط زیست ایران و آلمان با همکاری سازمان‌ها و مؤسسات تخصصی این حوزه برگزار شود.بنا بر این گزارش، میشاییل کلور برشتولد، سفیر آلمان، نیز در این دیدار با اشاره به فعالیت‌های گسترده محیط‌زیستی آلمان در دنیا و اعلام آمادگی کشورش برای توسعه همکاری‌های محیط‌زیستی با ایران، گفت: محیط زیست نقش و جایگاه بسیار مهمی در آلمان دارد؛ تاآنجاکه حزب سبز برای حمایت از فعالیت‌های محیط‌زیستی تشکیل شد.سفیر آلمان با ابراز تأسف از خروج آمریکا از پیمان تغییرات آب و هوایی پاریس، اظهار کرد: آلمان به تعهدات خود برای کاهش گازهای گلخانه‌ای و مقابله با تغییرات آب و هوا پایبند است.او اشاره‌ای هم به علاقه‌مندی شرکت‌های خودروسازی آلمان برای توسعه همکاری با ایران در زمینه نوسازی ناوگان حمل‌ونقل داشت و افزود: در زمینه آب هم هماهنگی‌های لازم برای بازدید تیم کارشناسی ایران از تلاش‌های آلمان در این حوزه صورت گرفته است. برشتولد پیشنهاد داد: زمینه‌سازی برای شکل‌گیری گفت‌وگوی حقوقی درباره حقوق محیط زیست نیز در همکاری‌های میان ایران و آلمان لحاظ شود.

گفت‌وگو با دکتر علی جنادله، استاد دانشگاه علامه، درباره ارتباط جامعه‌شناسی تاریخی و امید

ناامیدی؛ نردبان برآمدن پوپولیست‌ها

شهرزاد همتی: ارتباط جامعه‌شناسی تاریخی و امید، مبحثی بود که با دکتر علی جنادله، عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبایی، در میان گذاشته شده است. او در این گفت‌وگو درباره بستر تاریخی امید در ایران و جهان صحبت می‌کند. برای مشخص‌کردن وضعیت امید ایرانیان در آینده، شناسایی مفهوم امید در گذشته و امیدواری یک جامعه بسیار حائز اهمیت است. دکتر جنادله در این گفت‌وگو با برشمردن خصوصیت جامعه ایرانی در تاریخ و حوادث مختلف درباه امید نظریه‌های مختلف جامعه‌شناسان را توضیح می‌دهد و معتقد است فضای جامعه‌شناسی ایران از جامعه‌شناسی امتناع، یعنی فوکوس بر چیزهایی که در یک جامعه اتفاق نمی‌افتد، بهره می‌برد و در این شکل از جامعه‌شناسی نمی‌توان به مفهوم امید رسید و باید آن را بازنگری کرد.

ارتباط جامعه‌شناسی تاریخی و مفهوم آن با واژه امید را چگونه می‌شود توضیح داد؟

پیش از بحث از رابطه بین جامعه‌شناسی تاریخی و مقوله امید اجتماعی، لازم است ابتدا توضیحی درباره خود مفهوم تاریخ ارائه کنم. به این تعبیر که رابطه بین جامعه‌شناسی تاریخی و امید اجتماعی نیازمند فهم خاصی از تاریخ است. در اینجا من از تمایزی که بندتو کروچه بین دو مفهوم تاریخ یا به تعبیری دقیق‌تر تمایز بین وقایع‌نگاری و تاریخ ارائه می‌کند، استفاده می‌کنم. منظور از وقایع‌نگاری، مطالعه تاریخ به مثابه امر واقعی است که در گذشته رخ داده و پایان‌یافته تلقی می‌شود. او در اینجا اصطلاحا از تاریخ مرده استفاده می‌کند. در مقابل، تاریخ زنده قرار می‌گیرد؛ یعنی تاریخی که به زندگی معاصر پیوند زده شده باشد. یعنی پژوهش در امر واقع در گذشته که ناشی از علقه‌ای امروزی است. از نظر او این مفهوم درست تاریخ است که آن را از وقایع‌نگاری که تاریخ مرده است، متمایز می‌کند. بنابراین در این مفهوم از تاریخ، مطالعه فلان امر واقع در گذشته، نه پاسخ‌گوی علاقه‌ای به گذشته، بلکه پاسخ‌گوی علاقه‌ای است که از زندگی معاصر برمی‌خیزد. یا به تعبیر خود کروچه «تاریخ حقیقی، تاریخ معاصر است».

با این مفهوم از تاریخ، البته با تعبیر دیگری، در تأملات نابهنگام نیچه نیز مواجهیم. آنجا که نیچه تأکید می‌کند که ما مطمئنا نیازمند تاریخ هستیم، اما این نیاز با نیاز افراد بیهوده‌ای که بی‌هدف در جنگل رخدادهای تاریخی قدم می‌زنند، متفاوت است. نیاز ما به تاریخ برای زندگی و عمل است.

این بحث را به این جهت مطرح کردم که بگویم وقتی می‌خواهیم درباره رابطه جامعه‌شناسی تاریخی و امید اجتماعی صحبت کنیم، با مفهومی از تاریخ سروکار داریم که گذشته را به امروز پیوند زده و راهی به سوی آینده بگشاید. این همان مفهومی از تاریخ است که مورد توجه نظریه‌پردازان امید اجتماعی مانند ریچارد ررتی، لویتاس، آنگر و... است. ررتی هرگونه بررسی گذشته را که معطوف به دلالت‌های آن درخصوص اشکال محتمل آینده نباشد، مورد انتقاد قرار می‌دهد. از سوی دیگر تاکید می‌کند که هرگونه تأمل درباره آینده نیز باید از منظری صورت بگیرد که محصول اندیشیدن ما درخصوص چگونگی رسیدن ما به موقعیت حال باشد. لویتاس و آنگر هم، البته هرکدام با تعابیر خاص خود و با تفاوت‌هایی به مشروط‌بودن حال به گذشته و آینده به حال اشاره کرده و آینده‌های مورد انتظار و آینده‌های ممکن را بخشی از واقعیت و جنبه‌های جدایی‌ناپذیر حال می‌دانند. به این ترتیب، امید اجتماعی مقوله‌ای صرفا معطوف به آینده نیست، بلکه همبسته با زمان گذشته و حال هم هست. به تعبیر آنگر، چشم‌انداز امیدبخش ما به آینده محصول پیوند «بینش ما درخصوص امر واقع» با «تخیل آنچه ممکن است» است. به این ترتیب همان‌گونه که ررتی بیان کرده، از چنین منظری، روایت‌های تاریخی به مثابه شرایط امکان امید مورد توجه قرار می‌گیرند و هرگونه پیشنهادی برای کنش در آینده باید محصول تجربیات تاریخی باشد. هرگونه فلسفه اجتماعی و سیاسی باید طفیلی روایت‌های تاریخی باشند.

البته این بینش را نباید به عنوان نوعی جبرگرایی منتهی به یک «ضرورت کاذب» تاریخی تلقی کنیم. چون هر سه نظریه‌پرداز بر گشوده‌بودن آینده به احتمالات و فائق‌آمدن آن بر گذشته و قابلیت کنشگران در فرارفتن از محدودیت‌ها و شرایط تاریخی تأکید دارند. معطوف‌کردن امید به گذشته، برای نشان‌دادن آنچه در آینده می‌توانیم به طور مستدل و معقول، امید تحقق آن را داشته باشیم، مورد تأکید قرار می‌گیرد. روایت‌های تاریخی به ما در تشخیص واقع‌بینانه نطفه‌های امید از پیش موجود که باید کشف شوند و توسعه یابند و در نتیجه ترسیم واقع‌بینانه اهداف مناسب امید اجتماعی کمک می‌کنند.

وقتی امید مطرح می‌شود، چه دلالت‌های جامعه‌شناختی‌ای دارد؟ چرا مثلا ۱۰ سال پیش مقوله امید در جامعه ما مطرح نشده، چرا در یک مقطع خاص امید مطرح می‌شود؟

این سؤال مهمی است و باید آن را جدی گرفت. امید اجتماعی یکی از معدود مفاهیمی است که مطرح‌شدنش در جامعه ما بیش از آنکه متأثر از سازه‌های نظری از پیش موجود باشد، برآمده از شرایط و واقعیت‌های جامعه ما در یک دوره خاص است یا به تعبیر بهتر، مقوله «امید» در یک شرایط خاص تبدیل به مسئله (پروبلماتیک) و موضوع تأمل می‌شود. منظورم این است که برخلاف خیلی از ترم‌ها و اصطلاحات جامعه‌شناختی مانند سرمایه اجتماعی، جامعه مدنی و... که از پیش تولید شده بودند و ما سعی می‌کردیم وضعیت بغرنج و مسئله‌مند خود را براساس آنها فهم و تفسیر کنیم، برآمدن مفهوم «امید» فرایند نسبتا معکوسی داشته. یعنی از درون مجموعه شرایط عینی، مفهوم «امید» نه به‌عنوان یک ترم و مفهوم آکادمیک و نظری، بلکه به‌عنوان یک هدف یا یک نیاز متولد شده است. بعد از برآمدن این مفهوم بود که درصدد برآمدیم که ببینیم آیا چنین مفهوم و اصطلاحی، یک مفهوم آکادمیک است یا خیر؟ آیا می‌شود برای آن نظریه پیدا کرد یا خیر؟ و... حتی کتاب فلسفه و امید اجتماعی که در سال ۱۳۸۴ به فارسی ترجمه و چاپ شده بود، بیش از آنکه در نسبت با مقوله امید اجتماعی به آن توجه شود، از نظر کتابی فلسفی از یک نظریه‌پرداز پراگماتیست مورد اقبال یا نقد قرار گرفت.

به‌این‌ترتیب، بررسی شرایط عینی اجتماعی‌ای که منجر به مسئله‌مندشدن مقوله «امید» در جامعه ما شد، به خودی خود یک موضوع درخور تأمل و مداقه جدی است، اما پیش از آنکه به این بحث بپردازم، ضروری می‌بینم بحثی درباره روایت‌های تاریخی ارائه‌شده از جامعه ایران و نسبت آن با مقوله «امید اجتماعی» مطرح و از این منظر، راهی به سوی مسئله‌مندشدن «امید اجتماعی» در موقعیت فعلی باز کنم. روایت‌های تاریخی متفاوت، اما معدودی در حوزه جامعه‌شناسی تاریخی ایران از سوی اندیشمندان و نظریه‌پردازان ایرانی ارائه شده است که با وجود تفاوت در رویکردهای نظری اتخاذشده، به لحاظ آغازکردن از یک مسئله نسبتا یکسان و منتهی‌شدن تحلیل‌های آنها به احکام و گزاره‌های یکسان درباره آرایش و چینش نسبتا ایستا و دائمی خاصی از هستی‌ها و نیروهای اجتماعی، می‌توان آنها را عناصر تشکیل‌دهنده یک گفتمان در نظر گرفت؛ گفتمانی که به دلیل تأکید بر اصالت و مرکزیت دولت و حاشیه‌ای‌بودن نیروهای اجتماعی در فرایند تحولات تاریخی جامعه ایران، می‌توانیم از آن با عنوان گفتمان «اصالت دولت- غیاب جامعه» نام ببریم. در جاهای دیگری این گفتمان را شرح و بسط داده‌ام و در اینجا مجال آن نیست و تنها در حدی که برای ترسیم نسبت آن با امید اجتماعی مورد نیاز است، آن را توضیح خواهم داد. در این گفتمان، تاریخ جامعه ایران به‌عنوان پروژه‌ای که محصول عاملیت انحصاری دولت است، برساخته می‌شود و نیروهای اجتماعی نه به‌عنوان عاملیت‌های دارای هستی مستقل اجتماعی، بلکه به صورت توده‌ای نامتعین که موجودیت و هستی آنها تنها در وابستگی به دولت و ساختار قدرت امکان تعریف دارد، بازنمایی می‌شوند. به‌این‌ترتیب، تاریخ جامعه تبلور اراده، امید و مشیت دولت است و اراده نیروهای اجتماعی که به توده‌ای بی‌شکل تقلیل یافته‌اند، تنها در دوره‌های ضعف قدرت امکان بروز می‌یابند. در این چارچوب، تمام پویایی‌های تاریخی جامعه به چرخه بی‌پایان هرج‌ومرج کاسته شده و جامعه از هستی‌ها و موجودیت‌های اجتماعی تهی می‌شود. در این روایت‌های تاریخی، نیروهای اجتماعی به حاشیه رانده شده‌اند و اصالت ندارند. در این میان، بیشترین اجحاف در حق ایلات و عشایر شده است. اگر نیروهایی مانند زنان به‌طور کامل در این روایت‌های تاریخی نادیده گرفته شده‌اند یا نیروهایی مانند بازاریان به‌عنوان طفیلی معرفی شده‌اند، ایلات و عشایر که متن جامعه ایرانی را تشکیل می‌دادند، به‌عنوان نیروهایی حاشیه‌ای که با یورش‌های مداوم خود به متن جامعه ایرانی، عامل اصلی هرج‌ومرج، ناامنی، عدم انباشت ثروت و در مجموع ویرانگر هر آنچه نشانه پیشرفت باشد، بازنمایی شده‌اند. حتی امروزه نیز برخی نویسندگان، بدون آنکه شناخت کافی از فرهنگ و نظام اجتماعی ایلات و عشایر داشته باشند، اصرار دارند تمام کاستی‌ها و کژکارکردهایی را که بیشتر محصول شرایط امروزی جامعه ماست، با سفسطه در فرهنگ و نظام ایلی و عشیره‌ای تبارشناسی کنند.

در چنین روایت تاریخی‌ای، هیچ‌یک از نیروهای اجتماعی بازتابی از امیدها و آرزوهای تاریخی خود را در گذشته نمی‌بینند. علاوه بر این، برایند وضعیت ترسیم‌شده در بالا، چیزی جز امتناع تاریخی در وجوه مختلف آن نیست: امتناع قانون و انباشت تاریخی و مادی، امتناع مشارکت، امتناع پیشرفت، امتناع سرمایه‌داری و... . در واقع مسئله «امتناع»، دال مرکزی و مسئله‌ای است که نقطه شروع و محور وحدت‌بخش روایت‌های تاریخی تولیدشده ذیل گفتمان «اصالت دولت- غیاب جامعه» است. بنابراین محصول این روایت‌های تاریخی، نه امید و نه جامعه‌شناسی توسعه، بلکه جامعه‌شناسی امتناع است؛ چراکه هرچند نقطه عزیمت آنها یک علقه امروزی است، اما متأسفانه نگاه آنها همیشه معطوف به گذشته است و راهی به سوی آینده نمی‌گشاید.

شما درباره جامعه‌شناسی امتناع صحبت کردید و گفتید در جامعه‌شناسی امتناع، نمی‌شود به امیدواری رسید، چون گشوده به آینده نیست. در چنین بستری ما چگونه می‌توانیم از امیدواربودن صحبت کنیم؟

من نگفتم که نمی‌شود امیدوار بود، بلکه حرف من این است که چنین روایت‌هایی در گذشته متوقف شده‌اند و راهی به سوی آینده باز نمی‌کنند. به همین دلیل، این روایت‌ها امیدبخش نیستند. بنابراین نیازمند بازنگری در روایت‌های تاریخی هستیم. البته این به معنی تحریف تاریخ یا جعل یک روایت تاریخی خوشایند یا گذشته طلایی و نوستالژیک آن‌گونه که همزاد موج‌های اولیه ناسیونالیسم و ملی‌گرایی در ایران بوده، نیست. یک روایت تاریخی امیدبخش، لزوما یک روایت تاریخی شیرین و خوشایند نیست. مثلا، روایتی که مارکس از تاریخ غرب ارائه می‌کند، روایتی ناخوشایند و مملو از استثمار و نابرابری است، درعین‌حال گشوده به آینده و مدعی امیدهایی برای آینده است.

برای اینکه بهتر بتوانم منظورم را بیان کنم، باید بحثی را که در پاسخ به سؤال قبل مطرح کرده بودم، ادامه بدهم. خلاصه آن بحث این بود که مجموعه روایت‌های تاریخی ارائه‌شده درباره جامعه ما، با برساخت تاریخ به‌عنوان پروژه انحصاری دولت و تهی‌کردن تاریخ از نیروهای اجتماعی، استمرار امتناع را نتیجه می‌گیرد؛ همان فرضیه یا مسئله‌ای که با آن شروع کرده‌اند. به این ترتیب گزاره آشکار یا ضمنی دیگری که در این روایت‌ها مطرح می‌شود این است که جامعه ایران، به طور درون‌زا، قابلیت فراگذشتن از گذشته تاریخی ایستا و تکرارشونده خودش را ندارد مگر بر اثر یک عامل بیرونی و خارجی. بر همین اساس تمام تحولات و پویایی‌های جامعه معاصر ایران، براساس مواجهه با دیگری یعنی جهان مدرنی که به‌عنوان یک عامل بیرونی، منجر به تحول در جامعه ما شده است، مورد توجه قرار می‌گیرند. نتیجه چنین نگاهی، تقلیل پویایی‌های معاصر جامعه ایران به عرصه منازعه دوگانه سنتی - مدرن است و تنوع و تکثر موجود در نیروهای اجتماعی و خواسته‌ها و امیدهای آنها، همان‌گونه که در تاریخ پیشامدرن ذیل تقلیل نیروهای اجتماعی به توده بی‌شکل نادیده گرفته شده بود، در تحولات پس از مواجهه با دنیای مدرن نیز ذیل دوگانه سنتی- مدرن مورد غفلت قرار گرفته و خواسته‌ها و اهداف آنها، در خواسته‌ها و اهداف دو اردوگاه سنتی و مدرن استحاله می‌شود.

ادامه در صفحه ۱۳

تهرانشهر

تشریح جزئیات «مهارت‌آموزی به سربازان نظام وظیفه»

● **ایلنا:** فرمانده قرارگاه مهارت‌آموزی سربازان نیروهای مسلح با اشاره به اینکه طرح مهارت‌آموزی برای سربازان کل کشور اجرا می‌شود، از طراحی سامانه «سرباز ماهر» خبر داد و گفت: برای سربازان زیر دیپلم تا سربازانی که تحصیلات عالیه دارند، یک برنامه مهارت‌آموزی ویژه آن مقطع خواهیم داشت.

سردار مهدی فرحی در اولین نشست همایش ملی مهارت‌آموزی کارکنان وظیفه که روز گذشته در سازمان مرکزی دانشگاه فنی وحرفه‌ای برگزار شد، ضمن بیان این آمار که ۴۰ تا ۵۰ درصد سربازان دارای تحصیلات دانشگاهی و عمدتا متخصص و خبره هستند، اظهار کرد: این حجم گسترده از سربازان، ثروت عظیمی از جنس معادن طلا و نقره محسوب می‌شوند. ستاد کل نیروهای مسلح با توجه به تأکیدات مقام معظم رهبری در راستای شناسایی استعداد و شکوفایی آن در مدت خدمات سربازی، اقداماتی در دستور کار دارد تا علاوه بر اینکه فرصتی برای مهارت‌آموزی باشد، از سوی دیگر به رفع بی‌کاری در سطح کشور کمک کند.

فرمانده قرارگاه مهارت‌آموزی سربازان نیروهای مسلح با اشاره به اینکه برای اجرائی‌کردن اقدامات، باید دو گام برداشته شود، گفت: نخست آنکه دستگاه‌های مرتبط در این عرصه باید همکاری داشته باشند و به ما کمک کنند؛ دوم اینکه با مدیریت‌کردن زمان مهارت‌آموزی به سربازان، آموزش‌ها باید پیش از خدمت انجام شود؛ چراکه یک‌سری از افراد علاقه‌مند هستند مهارت‌ها را قبل از خدمت سربازی فرا بگیرند تا در مدت خدمت، از آن مهارت استفاده کنند.

سردار مهدی فرحی با اشاره به اینکه آموزش‌ها باید به گونه‌ای باشد که سربازان پس از ترخیص خدمت گواهی‌نامه آن را دریافت کنند، افزود: سربازان در این دو سال با مهارت‌هایی که آموزش می‌بینند، ورزیده می‌شوند.

فرحی از طراحی سامانه‌ای به نام «سرباز ماهر» خبر داد و گفت: در این سامانه انواع مهارت‌ها، امتیازات، مشوق‌ها و مراکز آموزشی که مهارت‌ها را ارائه می‌دهند، مشخص شده است و افرادی که هنوز به خدمت سربازی نیامده‌اند، می‌توانند به این سامانه در آینده نزدیک مراجعه کرده، قبل از خدمت مهارت‌های مورد نیاز را فرا بگیرند و از امتیازات آن بهره‌مند شوند.

فرمانده قرارگاه مهارت‌آموزی سربازان نیروهای مسلح با اشاره به اینکه هدف ما این است که آموزش این مهارت‌ها را به قبل از خدمت سوق دهیم، گفت: این طرح برای سربازان کل کشور اجرا می‌شود و ما برای سربازان زیر دیپلم تا سربازانی که تحصیلات عالیه دارند، یک برنامه مهارت‌آموزی ویژه آن مقطع خواهیم داشت.

او با بیان اینکه مهارت‌آموزی برای سربازان می‌تواند ارزش‌آفرین باشد و می‌توان از مهارت آنها در محل خدمت استفاده کرد، تصریح کرد: این موضوع بهترین مشوق برای آنهاست و دو سال سابقه کار برای آنها محسوب می‌شود. اگر قرار باشد در حین خدمت مهارتی به سربازان آموزش داده شود، در راستای همان مهارتی خواهد بود که قبل از ورود به خدمت آموزش دیده‌اند.

جدول ۳۰۴۴ ■ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- بزرگ‌ترین عضو درونی بدن- هفتمین سیاره منظومه شمسی به نسبت فاصله از خورشید- هر بخش از اوستا ۲- چین و چروک پوست- پیشرفت- معجون ۳- نوعی گردنبند- تفریق- نت سوم ۴- راست و درست- ماده مخدر تریاک- دوستی ۵- بزرگ ایل و طایفه- درس‌ها- فیلمی ساخته داریوش مهرجویی ۶- رهسپار- کوتاه و مختصر- ماشین راه‌سازی ۷- مذکر- گشادشدن- کارآگاه معروف داستان‌های آگاتا کریستی ۸- یک حرف و سه حرف- نام قدیم همدان- ترس ۹- دستگاه اندازه‌گیری مقدار انرژی مصرف‌شده- پارچه بریده‌شده به اندازه دوخت لباس- تکرار یک‌حرف ۱۰- نوعی لباس مردانه و زنانه- مصیبت و گرفتاری- لباس تشریفاتی ۱۱- دستوری- صفت بهشت- آماسیده ۱۲- نشانه جمع فارسی- محل تقاطع دو دیوار- متانت ۱۳- برهنه- خواهش‌های نفسانی- نام مادر کوروش هخامنشی ۱۴- تخت پادشاهی- برافراشته- منفعت ۱۵- بریدن شاخه‌های زائد- نامه‌ای که وسیله رسمی مطالبه حق از متعهد است- از یک پدرومادر.

عمودی:

۱- از آثار داستانی هوشنگ مرادی‌کرمانی- جاده اصلی و بزرگ ۲- بی‌گناه- طنز کلماتی کوتاه ۳- آگاهانه- روشن و درخشان- خاک سرخ ۴- تحفه‌ها- چین ملی ۵- همسایه آلمان و سوئیس- بی‌باکی- هدیه‌دادن ۶- همراه وعده- ظروف مسی می‌سازد- بی‌عرضه ۷- حرف محرمانه- ثبات و پایداری- دستور کار ۸- زائوترسان- مقلدین در اعمال دینی از او پیروی می‌کنند- رام‌نشده! ۹- هنگام ظهر- از محلات شمال تهران- واحد اندازه‌گیری طول ۱۰- هوایی که به ریه‌ها داخل می‌شود- پشتیبان- به اندازه لازم ۱۱- فراموشکار- هر سنگ قیمتی- سرپوش زنانه ۱۲- پایتخت استرالیا- عددی دورقمی ۱۳- گرداگرد دهان- برادر سلم و تور- با صداقت ۱۴- بانوی نویسنده فرانسوی که با کتاب ماندارن‌ها جایزه گنکور را دریافت کرد- از الفبای فارسی ۱۵- راهرو باریک و دراز- خاکستری تیره.

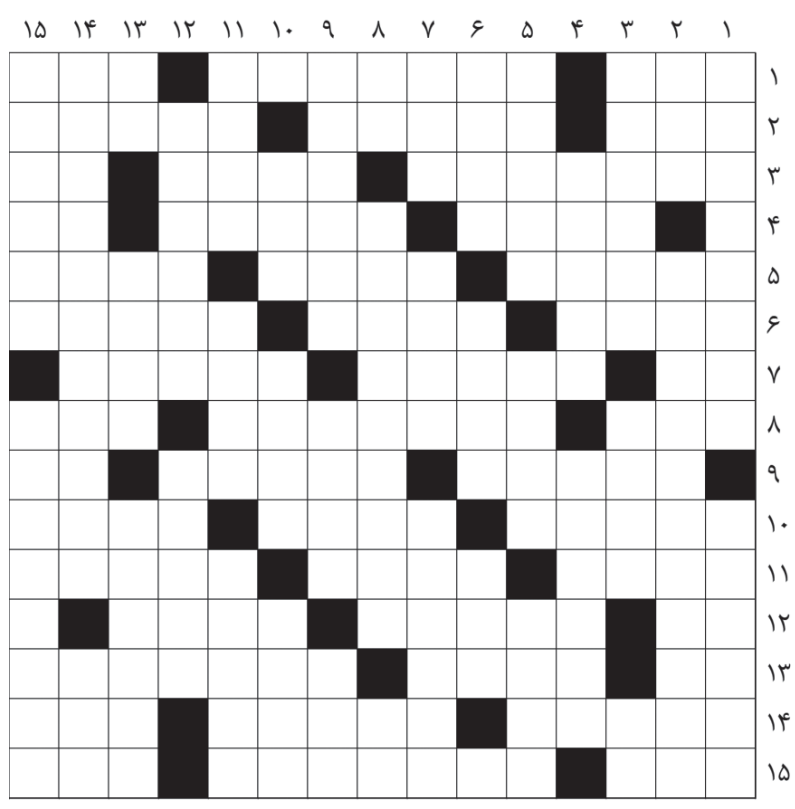

حل سودوکو سخت

۱	۳	۸	۶	۴	۵	۹	۲	۷
۵	۷	۶	۳	۹	۲	۸	۱	۴
۲	۴	۹	۱	۸	۷	۳	۶	۵
۸	۵	۲	۷	۶	۱	۴	۹	۳
۳	۱	۴	۸	۵	۹	۲	۷	۶
۶	۹	۷	۴	۲	۳	۱	۵	۸
۷	۶	۳	۲	۱	۸	۵	۴	۹
۹	۸	۱	۵	۷	۴	۶	۳	۲
۴	۲	۵	۹	۳	۶	۷	۸	۱

حل سودوکو ۲۰۳۹

۸	۴	۹	۲	۳	۷	۶	۵	۱
۷	۶	۳	۸	۱	۵	۲	۹	۴
۵	۱	۲	۹	۶	۴	۷	۸	۳
۱	۵	۸	۷	۴	۳	۹	۶	۲
۹	۳	۶	۵	۸	۲	۱	۴	۷
۲	۷	۴	۱	۹	۶	۸	۳	۵
۳	۸	۵	۶	۷	۱	۴	۲	۹
۶	۲	۱	۴	۵	۹	۳	۷	۸
۴	۹	۷	۳	۲	۸	۵	۱	۶

جدول ۳۰۴۳

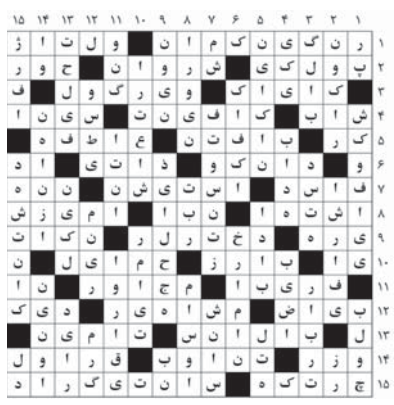

سودوکو سخت ۲۰۴۰

زمان پیشنهادی: ۴۰ دقیقه

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲					۷			
۳		۹			۱	۴	۵	
	۵		۳				۲	
			۱			۹		
۷		۴		۳		۶		۱
		۳			۶			
	۳				۵		۱	
	۱	۲	۷			۵		۴
			۴					۸

سودوکو ساده ۲۰۴۰

زمان پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

	۳	۷	۴			۲	۶	
۹	۱							
۶	۴	۲	۳		۸	۱		
۷	۲				۴			
۴				۲				۱
			۱				۹	۲
		۹	۷		۲	۶	۵	۴
							۱	۷
	۷	۵			۶	۹	۲	